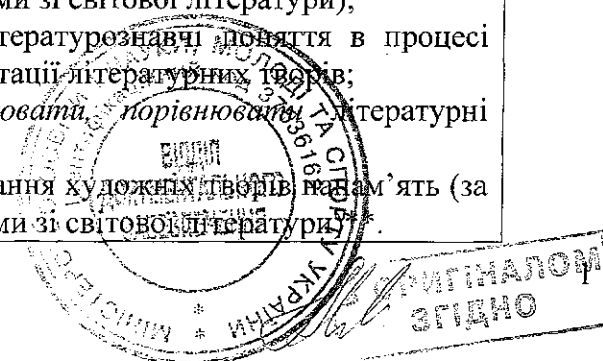

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА
програма зовнішнього незалежного оцінювання 2013 року
Пояснювальна записка

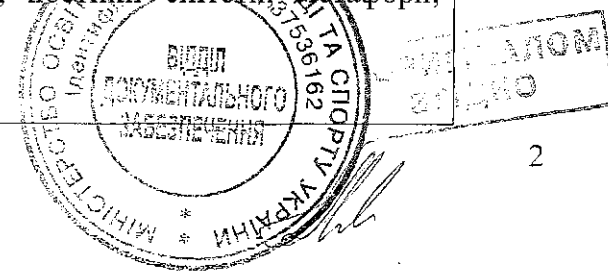
Програму зовнішнього незалежного оцінювання зі світової літератури (далі – програма ЗНО) розроблено з урахуванням чинних програм зі світової літератури для 5–9 класів (лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-6611 від 23.12.2004 р.) та програм для профільного навчання учнів 10–11 класів (рівень академічний, наказ Міністерства освіти і науки України № 1021 від 28.10.2010 р.).

Матеріал програми ЗНО розподілено за такими розділами: **«Художня література як мистецтво слова. Літературний процес», «Античність», «Середньовіччя», «Відродження», «Бароко», «Класицизм», «Просвітництво», «XIX століття», «XX – початок XXI століття».**

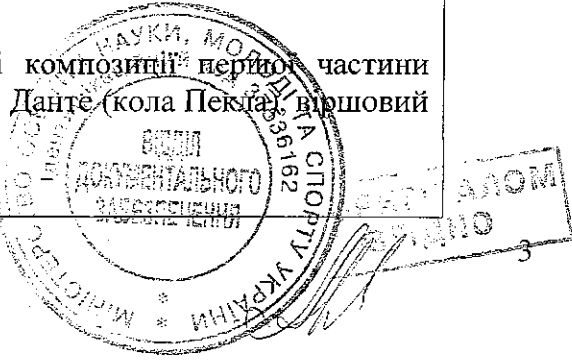
Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (літературні явища, письменники, твори, поняття)	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки
1. Художня література як мистецтво слова. Літературний процес.	Специфіка художньої літератури. Її місце в системі видів мистецтва. Етапи літературного процесу, напрями, течії, роди, жанри літератури. Основні літературознавчі поняття (за чинними програмами зі світової літератури)*.	Учасник ЗНО повинен: <i>виявляти</i> специфіку художньої літератури як мистецтва слова, її схожість і відмінність від інших видів мистецтва; <i>визначати</i> основні етапи світового літературного процесу, їх особливості, зв'язок із розвитком культури і мистецтва; <i>розрізняти</i> літературні напрями, течії, роди, жанри; <i>встановлювати</i> жанрово-родову приналежність творів, їх жанрову і стильову своєрідність; <i>називати</i> представників літературних епох, напрямів, течій, мистецьких шкіл, угруповань; <i>знати</i> основні відомості про життя і творчість письменників (перелік імен – у програмі ЗНО); <i>знати</i> визначення літературознавчих понять (за чинними програмами зі світової літератури); <i>застосовувати</i> літературознавчі поняття в процесі аналізу та інтерпретації літературних творів; <i>аналізувати, оцінювати, порівнювати</i> літературні твори і явища; <i>демонструвати</i> знання художніх творів називають (за чинними програмами зі світової літератури)*.

2. Античність	Міф і література. Поняття про античність, її складники. Цикли давньогрецьких міфів: троянський, фіванський, про аргонавтів. Гомер. «Іліада»: Заспів (пісня 1, вірші 1-10), «Щит Ахілла» (пісня 18, вірші 478-608), «Двобій Ахілла й Гектора» (пісня 22, вірші 139-411), «Пріам у Ахілла» (пісня 24, вірші 469-670); «Одіссея»: «Заспів (пісня 1, вірші 1-21), «Аед Демодок» (пісня 8, вірші 486-520), «Одіссей і кіклоп Поліфем» (пісня 9, вірші 181-566), «Одіссей у Кірки» (пісня 10, вірші 91-399). Есхіл. «Прометей закутий». Розповідь Прометея про його благодіяння людям (епізодій 2, вірші 436-525). Публій Вергілій Марон. «Енеїда»: Заспів (кн. 1, вірші 1-33), «Пророцтво Анхіза в Аїді про майбутню славу Риму» (кн. 6, вірші 752-853), «Щит Енея» (кн. 8, вірші 626-731).	<i>Розуміти</i> специфіку міфу і міфологічного світосприйняття, роль міфології в розвитку літератури й мистецтва; <i>знати</i> особливості розвитку античної літератури, її провідні теми, ідеї, роди, жанри, значення для літературного процесу наступних епох; <i>розрізняти</i> основні цикли давньогрецьких міфів (троянський, фіванський, про аргонавтів), ключові міфологічні сюжети, образи, специфіку їх втілення в літературі (у творах Гомера, Есхіла, Вергілія); <i>розкрити</i> вплив Гомера на розвиток світового літературного процесу (Вергілій, Котляревський); <i>визначати</i> міфологічну основу і зв'язок із життям давніх греків поем Гомера «Іліада» і «Одіссея»; <i>виявляти</i> риси героїчного епосу у творах Гомера, Вергілія; <i>знаходити</i> спільні елементи у творах Гомера і Вергілія; <i>характеризувати</i> образи творів Гомера (Ахілла, Гектора, Одіссея та ін.), Есхіла (Прометей), Вергілія (Еней, Рим); <i>визначати</i> особливості давньогрецького театру, ознаки давньогрецької трагедії, її вплив на розвиток світової літератури і мистецтва; <i>знати</i> сюжети визначених програмою творів (уривків) Гомера, Есхіла, Вергілія; <i>аналізувати</i> окремі фрагменти з творів Гомера, Есхіла, Вергілія, <i>виявляти</i> в них засоби художньої виразності (гекзаметр, постійні епітети, метафори, символи тощо).
-----------------------------	--	--

3. Середньовіччя	Середньовіччя як історична і культурна доба. Лі Бо. «Входжу в річку...», «Печаль на яшмовому ганку...». Ду Фу. «При місяці згадую брата», «Пісня про хліб і шовк», «Повертаються дикі гуси». Рудакі. Газелі, рубаї, бейти. Омар Хайям. Рубаї . «Пісня про Роланда». Аліг'єрі Данте. «Божественна комедія» («Пекло»; «Рай» - пісня XXXIII, вірші 115-145).	<i>Визначати і пояснювати</i> хронологічні межі доби Середньовіччя; <i>характеризувати</i> історичний і культурний контекст розвитку середньовічної літератури Заходу і Сходу; <i>знати</i> особливості художньої образності, алегоричної багатозначності, символіки східної лірики (китайської; персько-таджицької); <i>аналізувати</i> ліричні твори поетів, засоби розкриття внутрішнього світу людини в них; <i>розрізняти</i> жанри персько-таджицької лірики (газелі, рубаї, бейти); <i>визначати</i> провідні риси середньовічного героїчного епосу в «Пісні про Роланда» (теми, ідеї та ін.); <i>знати</i> історичну основу «Пісні про Роланда» та особливості її художнього втілення у творі; <i>характеризувати</i> персонажів «Пісні про Роланда» (Роланд, Карл, Ганелон), <i>визначати</i> засоби їх художнього зображення; <i>виявляти</i> характерні риси середньовічної культури і прояви ренесансного світосприйняття в «Божественній комедії» Данте; <i>переказувати, аналізувати й інтерпретувати</i> пропонувані для вивчення фрагменти «Божественної комедії» Данте; <i>визначати</i> особливості композиції першої частини «Божественної комедії» Данте (кола Пекла, віршовий розмір твору (терцина).
--------------------------------	--	---

4. Відродження	Відродження (Ренесанс) як доба в європейській літературі. Гуманізм. Роль античності. Франческо Петрарка. Із «Книги пісень» («Канцоньєре»): «Благословенні місяць, день і рік...», «Як не любов, то що ж це бути може...», «Щасливі квіти й благовісні трави...», «Де погляд ніжний, де чарівний вид...», «Ні зоряних небес мандрівні хори». Мігель де Сервантес Сааведра. «Дон Кіхот» (І частина). Вільям Шекспір. Сонети № 121, 130; «Гамлет».	<i>Знати</i> хронологічні межі Відродження, особливості світоглядного перевороту того часу, історичний і культурний контекст, роль античності в розвитку літератури; <i>визначати</i> риси гуманізму в літературних творах епохи Відродження; <i>виявляти</i> провідні мотиви у творах митців («Книга пісень» Ф. Петрарки; сонети, «Гамлет» В. Шекспіра); <i>характеризувати</i> художні образи доби Відродження, їх неоднозначність, засоби створення у тексті; <i>виявляти</i> жанрові особливості творів: «Дон Кіхот» Сервантеса (як пародії на лицарські романи, трагікомічний епос, роман), «Гамлет» В. Шекспіра (як трагедії), поезій Ф. Петрарки і В. Шекспіра (як сонетів); <i>порівнювати</i> сонети Ф. Петрарки і В. Шекспіра (композиція сонета; образи ліричних героїв; образ Лаури, смаглявої леді; засоби художньої виразності); <i>знати</i> визначення поняття «вічний образ», <i>виявляти</i> його риси; загальнолюдський зміст на прикладі ренесансних творів (Дон Кіхот, Гамлет); <i>аналізувати</i> ліричні твори (цілісно і в уривках), фрагменти прозових і драматичних творів, виявляти в них морально-філософські проблеми, авторську позицію, засоби художньої виразності; <i>розкрити</i> особливості мови творів, наводити відповідні приклади.
------------------------------	--	---

ОРИГІНАЛ
ЗБІРНО

5. Бароко	Бароко як перший загальноєвропейський художній напрям. Європейське і українське бароко. Педро Кальдерон. “Життя – це сон”.	<i>Знати</i> характерні ознаки бароко як художнього напрямку; <i>виявляти</i> спільне і відмінне в європейському і українському бароко; <i>довести</i>, що в драмі П. Кальдерона «Життя – це сон» втілено риси барокового світосприйняття, стильові особливості бароко; <i>розкрити</i> основні проблеми драми, їх філософсько-моральний зміст; <i>визначати</i> художній конфлікт драми; <i>показати</i> роль композиції в розкритті провідних тем і мотивів твору; <i>визначити</i> динаміку образу Сехісмундо, причини і наслідки його зміни протягом твору; <i>розкрити</i> значення ключових символів твору; <i>знаходити</i> в тексті контрасти, гіперболи, метафори, алегорії; <i>визначати</i> жанрові особливості твору П. Кальдерона «Життя – це сон» (як драми).
-------------------------	---	---

ЗАЛОН
ЗІДНО

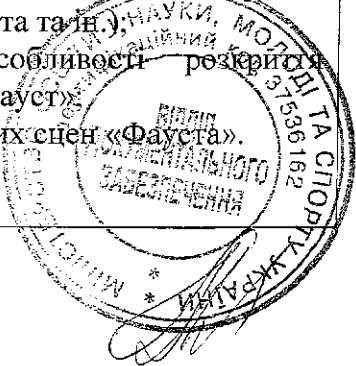
6. Класицизм	Класицизм як художній напрям у літературі XVII ст. Філософська основа класицизму. Естетичне підґрунтя класицизму. Роль античності. Основні правила класицизму. Мольєр. "Міщанин-шляхтич".	<i>Знати</i> історичні умови розвитку класицизму в Європі, вплив монархії на формування художнього напрямку; <i>розкрити</i> філософську основу класицизму – раціоналізм, його вияви в літературі (в побудові композиції, створенні образів, конфлікту класицистичних творів, ідейному змісті тощо); <i>знати</i> естетичне підґрунтя класицизму (антична теорія поетики); <i>пояснювати</i> роль античності в добу класицизму (звернення митців до міфологічних образів, сюжетів, античних ідеалів, жанрів та ін.); <i>визначати</i> основні принципи класицизму як художнього напрямку: поділ жанрів на високі, середні, низькі (відповідність їм певних тем, образів, мовних особливостей); схематизм образів (домінування в них однієї риси); правило трьох єдностей (місця, часу, дії); струнка композиція творів; універсалізм характерів; виховне значення творів тощо; <i>виявляти</i> риси класицизму в комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич»; <i>розрізняти</i> риси комедії (як жанру) й засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм, гіпербола та ін.) у творі Мольєра «Міщанин-шляхтич»; <i>характеризувати</i> персонажів комедії Мольєра (пан Журден, пані Журден, граф Дорант, графиня Дорімена, слуги); <i>довести</i> обумовленість комедії Мольєра соціально-історичними умовами і водночас її загальнолюдський зміст; <i>розкрити</i> сутність назви комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич», її актуальність для наших днів.
----------------------------	---	---

ЗАТВЕРДЖЕНО
ПРОГРАМОЮ

7. Просвітництво	Просвітництво як літературна доба. Художні напрями: просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм. Жанри епохи Просвітництва (трагедія, філософська повість, народна драма та ін.). Йоганн Вольфганг Гете. "Фауст" (I частина), останній монолог Фауста (II частина).	<i>Розкрити</i> провідні ідеї доби Просвітництва (віра в перетворюючу силу розуму, освіти; ідея «природи» і «природної людини»; просвітницьке призначення літератури; цінність особистості незалежно від її соціального і майнового стану; свобода і справедливість та ін.); <i>знати</i> видатних представників епохи Просвітництва, їхній внесок у розвиток світової літератури; <i>пояснювати</i> художні відкриття доби Просвітництва (увага до реального життя, зображення суспільства і його вад, філософське спрямування літератури, виховний зміст творів, увага до людини, поява нових напрямів і жанрів та ін.); <i>розрізняти</i> риси літературних напрямів епохи (просвітницького класицизму, просвітницького реалізму, сентименталізму), називати їх представників; <i>визначати</i> ознаки жанрів доби Просвітництва на прикладі прочитаних творів (філософська повість, трагедія, народна драма); <i>знати</i> історію створення, сюжетну основу «Фауста» Й.В. Гете; <i>виявляти</i> провідні проблеми, теми твору Й.В. Гете «Фауст»; <i>аналізувати</i> художні образи, засоби їх створення (Фауст, Мефістофель, Маргарита та ін.); <i>пояснювати</i> сутність і особливості розкриття конфлікту у творі Й.В. Гете «Фауст»; <i>розкрити</i> символічність окремих сцен «Фауста».

МОЛОДО

8. XIX століття	Специфіка розвитку літератури XIX століття. Романтизм і реалізм як художні напрями, їх основні ознаки. Взаємодія романтизму і реалізму в літературі. Натуралізм і його провідні принципи. Ранній модернізм у літературі XIX століття (символізм, імпресіонізм, неоромантизм). Взаємодія різних художніх напрямів, течій, тенденцій наприкінці XIX – на початку XX століть. Розвиток жанрів у XIX столітті (роман, повість, поема, ліричні жанри, драма та ін.). «Нова драма» на межі XIX-XX століть, її засадничі принципи. Ернст-Теодор-Амадей Гофман. «Крихітка Цахес на прізвисько Ціннобер». Генріх Гейне. «Книга пісень» («Чому троянди немов неживі», «Коли розлучаються двоє», «Не знаю, що стало зо мною...», «Вечірні промені ясні», «Вмирають люди і роки», «Хотів би я в слово єдине...»). Джордж Ноел Гордон Байрон. «Мій дух як ніч...», «Прометей», «Мазепа». Адам Міцкевич. «Кримські сонети» (№4 «Буря», №6 «Бахчисарай», №8 Гробниця Потоцької», №14 «Пілігрим»). Олександр Пушкін. «Євгеній Онегін», «До моря», «Я вас любив...», «Я мить	<i>Знати визначення</i> понять «романтизм», «реалізм», «натуралізм», «модернізм», «символізм», «імпресіонізм», «неоромантизм», «нова драма»; <i>виявляти</i> характерні ознаки цих явищ у літературних творах; <i>називати</i> основні риси та етапи літературного процесу XIX століття; <i>характеризувати</i> особливості світогляду, естетичні позиції письменників, втілені у їхніх творах; <i>визначати</i> провідні тенденції розвитку лірики XIX століття: опора на фольклор (Г. Гейне), байронізм, байронічний герой (Дж.Г. Байрон, М. Лермонтов), взаємодія романтизму і реалізму (О.Пушкін, М. Лермонтов, Стендаль), романтизму і символізму (Ш. Бодлер), символізму та імпресіонізму (П. Верлен, А. Рембо); <i>виявляти</i> художню своєрідність ліричних творів XIX століття: образ романтичного героя і сутність його конфлікту, контраст, іронія, мотиви («світової скорботи», самотності, відчуження, кохання, природи, краси та ін.), використання символів, сугестія, музичність, верлібр та ін.; <i>розкрити</i> тенденції розвитку прози XIX століття: гротеск (Е.Т.А. Гофман), психологізм (О. Пушкін, М. Лермонтов, Стендаль, О. де Бальзак, Ф. Достоевський), аналітизм зображення суспільства (Стендаль, О. де Бальзак, Ф. Достоевський), взаємодія романтизму і реалізму, іронія (О. де Бальзак, Стендаль, Ч. Діккенс), інтелектуальність, естетизм, парадокс (О. Уайльд); <i>висвітлити</i> сутність художнього перевороту в драматургії на межі XIX-XX століть, засадничі принципи «нової драми»;
-------------------------------	--	---

З ОРИГІНАЛОМ
ЗГІДНО

	чудову пам'ятаю...», «Я пам'ятник собі поставив незотлінний...». Михайло Лермонтов. «І нудно і сумно...», «На дорогу йду я в самотині...»; «Герой нашого часу». Микола Гоголь. «Шинель». Стендаль. «Червоне і чорне». Оноре де Бальзак. «Гобсек». Чарльз Діккенс. «Пригоди Олівера Твіста». Федір Достоевський. «Злочин і кара». Волт Вітмен. Збірка «Листя трави» («Пісня про себе»). Шарль Бодлер. «Квіти зла» («Альбатрос», «Відповідності», «Вечорова гармонія»). Поль Верлен. «Так тихо серце плаче», «Поетичне мистецтво». Артур Рембо. «Відчуття», «П'яний корабель», «Голосівки». Оскар Уайльд. «Портрет Доріана Грея». Генрік Ібсен. «Ляльковий дім».	<i>визначати</i> характерні риси жанрів у спадщині митців: повість-казка (Е.Т.А. Гофман), поема (Дж. Г. Байрон), цикл сонетів (А. Міцкевич), соціально-психологічний роман (О. Пушкін, Стендаль, Ч. Діккенс), морально-психологічний роман (М. Лермонтов), філософський роман (Ф. Достоевський), «експериментальний» (натуралістичний) роман (Е. Золя), інтелектуальний роман (О. Уайльд), соціально-психологічна повість (М. Гоголь, О. де Бальзак), соціально-психологічна драма (Г. Ібсен); <i>аналізувати</i> літературні твори у єдності змісту і форми; <i>розкрити</i> символічність і багатозначність назв творів: «Гобсек», «Шинель», «Герой нашого часу», «Червоне і чорне», «Злочин і кара», «Квіти зла», «Листя трави» та ін.; <i>характеризувати</i> художні образи, засоби їх створення в тексті; <i>порівнювати</i> образи персонажів, виділяти спільні й відмінні риси в них (романтичний герой Дж. Байрона і М. Лермонтова, Онегін і Печорін, «маленькі люди» - Максим Максимович і Акакій Акакійович та ін.); <i>виявляти</i> традиції і новаторство у творчості митців; <i>встановлювати</i> національний і загальнолюдський зміст творів; <i>розуміти</i> специфіку розвитку національних літератур, внесок письменників у скарбницю національних літератур і світової культури.
--	---	--

З ОРІГІНАЛОМ
ЗГІДНО

9. XX – початок XXI століть	Розвиток модернізму в літературі XX століття. Модернізм і авангардизм. Шляхи реалізму. Постмодернізм. Взаємодія різних художніх напрямів, течій, родів, жанрів, тенденцій, стилів у літературі XX століття. Франц Кафка. «Перевтілення». Джеймс Джойс. «Джакомо Джойс». Михайло Булгаков. «Майстер і Маргарита». Райнер Марія Рільке. «Орфей, Еврідика, Гермес», «Ось дерево звелось...». Гійом Аполлінер. «Лорелея», «Міст Мірабо», «Зарізана голубка й водограй» Федеріко Гарсія Лорка. «Балада про чорну тугу», «Гітара», «Газела про темну смерть», «Касида про сон під зорями». Олександр Блок. «Незнайома», «Весно, весно, без меж і без краю...», «Скіфи». Анна Ахматова. «Довкола жовтий вечір ліг», «Дав мені юнь ти сутужную», «Реквієм». Борис Пастернак. «Визначення поезії», «По стіні збігали стрілки...», «Зимова ніч». Бертольт Брехт. «Життя Галілея». Альбер Камю. «Чума». Ернст Міллер Хемінгуей. «Старий і	Розкрити зміну світоглядних і естетичних засад модернізму в XX столітті; <i>знати</i> ознаки модерністських течій (символізм, акмеїзм, неоромантизм, екзистенціалізм та ін.) і явищ (модерністська проза, «потік свідомості», Срібна доба поезії, роман-парабола, роман-міф, повість-притча, епічний театр, інтелектуальна драма, магічний реалізм та ін.), виявляти їх у художніх творах; <i>знати визначення</i> поняття «авангардизм», його співвідношення із модернізмом, основні течії авангардизму (футуризм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм); <i>знати визначення</i> поняття «постмодернізм», його ознаки, ілюструвати їх текстовими прикладами; <i>розуміти</i> особливості художнього переходу від модернізму до постмодернізму; <i>виявляти</i> в літературних творах ознаки і взаємодію різних художніх напрямів, течій, родів, жанрів, тенденцій, стилів; <i>визначати</i> риси індивідуального стилю письменників, ілюструвати їх текстовими прикладами; <i>вирізняти</i> національний (у тому числі місцевий) колорит творів, засоби його створення; <i>виявляти</i> у творах митців провідні проблема, теми, мотиви, а також особливості розвитку сюжету, композиції, художнього простору і часу; <i>характеризувати</i> художні образи, засоби їх створення; <i>аналізувати</i> твори у єдності змісту і форми; <i>встановлювати</i> роль фольклору і міфології у творах письменників XX-XXI століть; <i>знати</i> факти життя і творчості митців, пов'язані з Україною.
---	---	--

З ОРИГІНАЛОМ
ЗГІДНО

	море». Ясунарі Кавабата. «Тисяча журавлів». Милорад Павич. «Дамаскін».	

Додаток 1

*** Основні літературознавчі поняття (за чинними програмами зі світової літератури):**

Тема, ідея, фабула, сюжет (у тому числі «мандрівний сюжет»), композиція, художній образ (у тому числі «вічний образ»), ліричний герой, мотив, символ, портрет, художня деталь, інтер'єр, пейзаж, комічне (в літературі), гумор, іронія, сарказм, сатира, алегорія, контраст, міф, міфологія, міфотворчість, фольклор, роди літератури (епос, лірика, драма), літературний процес, літературний напрям, літературна течія, прислів'я, приказка, байка, билина, езопова мова, казка (фольклорна і літературна), балада (фольклорна і літературна), хоку, оповідання, новела, повість, детектив, героїчний епос, епічна поема, ода, газела, рубаї, бейт, притча, роман (у тому числі історичний, роман у віршах, психологічний, соціально-психологічний, філософський, інтелектуальний, роман-міф, роман-парабола, роман-щоденник та ін.), поема, трагедія, комедія, драма (як жанр, у тому числі народна драма), антиутопія, антитеза, епітет (у тому числі постійний епітет), метафора, анафора, епіфора, гекзаметр, терцина, сонет, онсгінська строфа, верлібр, бароко (як літературний напрям), класицизм (як літературний напрям, у тому числі просвітницький класицизм), сентименталізм (як літературний напрям), романтизм (як літературний напрям), реалізм (як літературний напрям, у тому числі просвітницький реалізм, класичний реалізм), натуралізм (як літературний напрям), байронічний герой, психологізм, декаданс, модернізм, імпресіонізм, символізм, неоромантизм, експресіонізм, акмеїзм, футуризм, кубізм, сюрреалізм, екзистенціалізм, сугестія, натуралізм, естетизм, соціально-психологічна проза, інтелектуальна проза, парадокс, авангардизм, «нова драма», епічна драма, зовнішня і внутрішня дія, магічний реалізм, постмодернізм, гротеск, апофіла, ремінісценція, потік свідомості, інтертекстуальність, оригінал, переклад, національний колорит, індивідуальний стиль письменника.

Директор Українського центру
оцінювання якості освіти

І.П. Зайцева
З ОРИГІНАЛОМ
ЗІДНО

